

It has been proven that the specialization covers both the scope of advocates' self-governing, and the scope of advocacy, the organization of work of the lawyer, bar associations.

Define the types and forms of specialization in the legal profession, as well as the factors influencing its effectiveness. Studied foreign experience of specialization of lawyers.

Made recommendations for improving the use of the name of a specialized lawyer in Ukraine. Was formulated the need to develop the list of branches of specialization of lawyers, the establishment of a mechanism of appropriation of the name of a lawyer specialized in a transparent check of the applicant sufficient and versatile expertise in a particular area.

Key words: *principle, legal profession, specialization, professional association, legal assistance.*

УДК 343.8

С.В. Лучко

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ ПІСЛЯ ОНОВЛЕННЯ
УКРАЇНОЮ СВОЄЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ
(ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)**

Статтю присвячено історико-правовому аналізу вивчення законодавчих актів, зокрема проаналізовано правове забезпечення функціонування кримінально-виконавчої системи після оновлення Україною своєї незалежності; подано опис нормативно-правових актів, покладених в основу побудови такої системи.

Ключові слова: *історико-правовий аналіз; законодавчий акт; правове забезпечення; кримінально-виконавча система; засуджені.*

Постановка проблеми. Важливо усвідомити, що кризові явища в місцях позбавлення волі, зокрема на рубежі оновлення Україною своєї незалежності 1990-1991 рр., загострення оперативної обстановки, що супроводжувалася зростанням рівня злочинності, збільшенням числа тяжких злочинів, у тому числі, захоплення заручників, групові непокори засуджених представникам адміністрації, привели до розуміння необхідності визначитися - чи відповідають вони меті та завданням державної політики у цій сфері, чинного законодавства, міжнародним стандартам поводження із засудженими, органи та установ виконання кримінальних покарань. Старі, традиційні методи управління місцями позбавлення волі, що базувалися на догриманні жорсткого режиму та суворих умов відбування покарання у вигляді позбавлення волі, усе менше сприяли утвердженню законності та правопорядку в установах виконання покарань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У різні роки проблемами пенітенціарної діяльності займалися та продовжують займатися такі вітчизняні вчені як: В.А. Бадира, Є.М. Бодюл, І.Г. Богатирьов, О.І. Богатирьо-

ва, В.В. Василевич, В.О. Глушков, М.Я. Гуцуляк, О.М. Джу́жа, Т.А. Денисова, А.В. Кирилюк, О.Г. Колб, В.О. Меркулова, О.К. Лаптінова, А.Х. Степанюк, В.П. Севастьянов, Р.В. Підви́соцький, М.С. Пузи́рьов, В.М. Тру́бников, П.Л. Фріс, С.І. Халимон, С.В. Царюк, І.С. Яковець та ін. Зазначені науковці внесли вагомий внесок у теорію і практику виконання та відбування покарань, тому їх праці стали базою для написання запропонованої наукової статті.

Формування цілей. Метою статті є історико-правовий аналіз правового забезпечення функціонування кримінально-виконавчої системи після оновлення Україною своєї незалежності.

Виклад основного матеріалу. Після ретельної оцінки всіх наявних факторів держава була вимушена зробити перший крок до гуманізації існуючої репресивно-каральної політики в Україні. Міністерство внутрішніх справ за участю вчених і зацікавлених відомств розробило затверджені Постановою уряду від 11 липня 1991 року № 88 «Основні напрями реформи кримінально-виконавчої системи в Українській РСР» [1].

В її основу було покладено Декларацію про державний суверенітет України, Загальну Декларацію прав людини, Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими ООН, Європейські в'язничні правила, інші міжнародні угоди та документи. Реформа кримінально-виконавчої системи, перш за все, була спрямована на соціальну переорієнтацію системи виконання кримінальних покарань із урахуванням міжнародного досвіду та міжнародних документів про права людини, принципів законності, гуманізму, демократизму, справедливості, диференціації та індивідуалізації виховного впливу на засуджених.

Необхідно зазначити, що «Основні напрями реформи кримінально-виконавчої системи в Українській РСР» передбачали глибокі докорінні зміни, розраховані на перспективу й вимагали тривалого часу на їх проведення. Критичний стан кримінально-виконавчої системи, скрутна фінансова ситуація, що склалась у місцях позбавлення волі, продиктували необхідність проведення в короткі строки менш радикальних змін у галузі законодавства для забезпечення існування самої системи місць позбавлення волі.

До Верховної Ради, Президента і Кабінету Міністрів України, з урахуванням реальної обстановки, вносились відповідні пропозиції про прийняття законодавчих і інших нормативних актів з метою вдосконалення діяльності установ і нормалізації оперативної обстановки серед засуджених та ув'язнених. Ці зусилля знайшли підтримку законодавчої та виконавчої влади України.

У 1990-1991 рр. МВС України за узгодженням із Генеральною прокуратурою України прийняло цілу низку нормативних актів, спрямованих на гуманізацію виконання покарання, зокрема, у грудні 1991 року було внесено суттєві зміни до «Правил внутрішнього розпорядку виправно-трудових установ», де засудженим було дозволено носіння короткої зачіски, сорочок цивільного зразка, скасовано нагрудні знаки, розширений асортимент дозволених до придбання та збереження продуктів харчування і предметів споживання, у тому числі, наручних годинників, спортивних костюмів тощо.

02 вересня 1991 року Головне управління виправних справ було перейменовано на Головне управління виконання покарань МВС України, а відповідні органи в обласних управліннях МВС - на Управління (відділи) виконання покарань, при цьому штатна структура залишилася без змін. 06 березня 1992 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про скасування кримінальних покарань у вигляді заслання і вислання» [3], одночасно була також скасована кримінальна відповідальність за ухилення від цих покарань. Усі особи, які відбували ці покарання в інших регіонах колишнього СРСР, були повернуті на Україну, що вплинуло й на наповненість місць позбавлення волі та стан оперативної обстановки в них.

16 травня 1992 року Постановою Верховної Ради України була призупинена дія ст.25 (1) і ст.52 (2) Кримінального кодексу України про умовне засудження до позбавлення волі та умовне звільнення з місць позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці (у зв'язку з масовою відмовою господарчих органів від працевикористання засуджених, які перебували на обліку в спецкомендатурах) [4].

05 серпня 1992 року Постановою Кабінету Міністрів «Про поліпшення діяльності установ кримінально-виконавчої системи» була схвалена пропозиція МВС про повернення громадян, засуджених судами України, які відбувають покарання за її межами, до відповідних установ МВС України. Для її реалізації було передбачено будівництво в окремих областях нових слідчих ізоляторів, виправно-трудових колоній, відкриття колоній-поселень для створення засудженим належних умов тримання та забезпечення їхньої працевиятності.

04 травня 1993 року Верховною Радою України було прийнято Закон «Про внесення змін до ст.25 КК України», згідно з яким суттєво розширено перелік злочинів, за вчинення яких передбачалося відбування покарання в колоніях-поселеннях. Уже 06 травня 1993 року Верховною Радою України прийнято Постанову «Про створення при виправно-трудових колоніях відділень колоній-поселень для засуджених, які твердо

стали на шлях виправлення і були переведені у ці колонії за визначеннями народних судів» [6, с. 267].

06 травня 1993 року з метою розвантаженості слідчих ізоляторів та приведення умов тримання у них до європейських стандартів Верховна Рада України прийняла Постанову «Про тимчасове створення при виправно-трудовах колоніях відділень слідчих ізоляторів для осіб, засуджених до позбавлення волі, вироки судів у відношенні яких ще не набули законної сили» [7, с. 268].

25 червня 1993 року Верховна Рада України прийняла «Державну Програму боротьби зі злочинністю», у 6 розділі якої передбачено низку заходів щодо подальшого вдосконалення діяльності національної кримінально-виконавчої системи (відкриття нових колоній і слідчих ізоляторів, поліпшення комунально-побутових умов тримання засуджених, надання додаткових пільг у виробничо-господарській діяльності тощо). 30 червня 1993 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про попереднє ув'язнення», який детально регламентував порядок і умови перебування громадян у слідчих ізоляторах та встановлював граничні терміни їх ув'язнення [9, с. 365].

26 січня 1994 року було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 31 «Про Програму приведення умов тримання засуджених, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі, а також осіб, що тримаються в слідчих ізоляторах і лікувально-трудовах профілакторіях, у відповідність із міжнародними стандартами». Цим актом Україна затвердила спрямованість кримінально-виконавчої політики на досягнення рівня забезпечення прав і свобод громадян, прийнятого в передовій пенітенціарній практиці розвинених країн.

27 липня 1994 року Верховна Рада прийняла Закон України «Про внесення змін та доповнень у законодавчі акти України щодо врегулювання деяких питань, пов'язаних з умовами відбування покарання». Згідно з цим Законом введена відстрочка відбування покарання вагітним жінкам та жінкам, які мають неповнолітніх дітей віком до 3 років; дозволені короткострокові відпустки для жінок, які мають дітей у віці до 3 років, для їх влаштування у родичів, опікунів, дитячих будинках тощо.

06 червня 1994 року Постановою Кабінету Міністрів України № 352 «Про особливості застосування Закону України «Про підприємства в Україні» підприємствам установ з виконання покарань і лікувально-трудовах профілакторіїв Міністерства внутрішніх справ України було надано низку пільг [12]. Зокрема, підприємствам установ надавався пріоритет щодо їх залучення до виконання окремих видів робіт і поставок для державних потреб з метою створення робочих місць для залучення до

праці кожного засудженого та забезпечення їх обсягом робіт, достатнім для оплати вартості утримання із зароблених ними коштів; підприємства отримали право встановлювати за рахунок зароблених коштів пільги щодо забезпечення засуджених додатковим харчуванням.

Ефективним стимулом для подальшого вдосконалення діяльності національної кримінально-виконавчої системи став вступ України до Ради Європи у 1995р., завдяки чому наша держава взяла на себе певні обов'язки перед міжнародною спільнотою, зокрема – вивести кримінально-виконавчу систему із підпорядкування МВС України та продовжити реформування кримінально-виконавчого законодавства, виходячи із вимог міжнародних стандартів у цій сфері.

Процес розвитку системи органів та установ виконання покарань отримав нове розуміння у зв'язку з прийняттям у червні 1996 р. Конституції України, яка закріпила нові ціннісні пріоритети й у статті 3 проголосила людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю в Україні [13, с. 3].

02 грудня 1996 року Постановою Кабінету Міністрів України № 1454 «Про невідкладні заходи щодо залучення до праці осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі» були намічені заходи щодо забезпечення вимог законодавства про залучення засуджених до праці, приведення умов їх тримання у відповідність з вимогами Мінімальних Європейських норм і стандартів, стабілізації фінансового стану установ кримінально-виконавчої системи [14].

У 1996 році експерти Ради Європи відповідно до рішень Уряду України протягом майже двох місяців провели вивчення чинного законодавства, інших нормативних актів, що регламентували порядок й умови виконання кримінальних покарань та практику їх застосування в Україні. Було детально та кваліфіковано перевірено 22 установи кримінально-виконавчої системи восьми областей. За результатами цього Радою Європи була зроблена та оприлюднена доповідь «Оцінка в'язничної системи України» з рекомендаціями щодо приведення її у відповідність із загальноєвропейськими стандартами, зокрема в якій наголошено на «необхідності створення пенітенціарної служби як автономної соціальної організації».

З урахуванням цих документів та за погодженням із відповідними міністерствами та відомствами 22 квітня 1998 року Президент України Л.Д. Кучма видав Указ про утворення на базі Головного управління виконання покарань Міністерства внутрішніх справ України, що ліквідувалось, Державного департаменту України з питань виконання покарань як центрального органу виконавчої влади. Цим же Указом було визначено низку заходів щодо реформування та забезпечення діяльності

системи виконання покарань [15, с. 1]. 31 липня 1998 року Президент України затвердив «Положення про Державний департамент України з питань виконання покарань».

11 грудня 1998 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з утворенням Державного департаменту України з питань виконання покарань», який створив правове поле для самостійної роботи системи виконання покарань. 01 березня 1999 року Постановою Кабінету Міністрів України № 286 «Про затвердження граничної чисельності працівників центрального апарату Державного департаменту з питань виконання покарань» було визначено граничну чисельність центрального апарату та структуру Департаменту. 12 березня 1999 року Указом Президента України Державний департамент України з питань виконання покарань виведений із підпорядкування Міністерства внутрішніх справ та набув самостійності.

Створення Держдепартаменту, який уособлював у собі всі функції управління кримінально-виконавчою системою, підпорядковувався безпосередньо Кабінету Міністрів України, дозволило виконати зобов'язання, взяті Україною при вступі до Ради Європи, та рекомендації експертів Ради Європи щодо припинення усіх зв'язків з військовими, міліцією і демілітаризації кримінально-виконавчої системи. Проведена реорганізація спростила систему управління кримінально-виконавчою системою, яка стала більш гнучкою, оперативною, дієвою – за рахунок концентрації усіх сил та засобів в одному відомстві, у т.ч. служб охорони, нагляду та безпеки, виключило виконання невласливих їй функцій та втручання в справи посадових осіб, які безпосередньо не відповідають за діяльність кримінально-виконавчої системи, зокрема в її господарську діяльність.

22 квітня 1999 року Постановою Кабінету Міністрів України №653 «Про заходи щодо забезпечення діяльності Державного департаменту з питань виконання покарань» було визначено джерела фінансування кримінально-виконавчої системи, порядок передачі від внутрішніх військ функції охорони установ виконання покарань, створення фонду допомоги особам, звільненим із місць позбавлення волі.

Реалізація всіх цих заходів дала поштовх для подальшої нормотворчої роботи Державного департаменту з питань виконання покарань – протягом 2001–2002 років була видана ціла низка відомчих нормативних актів (Інструкцій, наказів, положень, вказівок тощо), спрямованих на детальну регламентацію порядку та умов виконання (відбування) окремих видів покарань як пов'язаних з ізоляцією від суспільства (довічне позбавлення волі, позбавлення волі на певний строк, арешт), так і не пов'язаних із нею (обмеження волі, громадські роботи та інші).

Нових суттєвих змін кримінально-виконавче законодавство зазнало у зв'язку з прийняттям у квітні 2001 року нового Кримінального кодексу України, який набрав чинності з 01 вересня 2001 року та запровадив нову систему кримінальних покарань, суттєво розширивши перелік покарань, не пов'язаних із позбавленням волі. Основні напрями подальшого вдосконалення кримінально-виконавчої системи було визначено в Постанові Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 167 «Про затвердження Програми подальшого реформування та державної підтримки кримінально-виконавчої системи на 2002–2005 роки».

Визначним етапом реформи стало прийняття Верховною Радою України 11 липня 2003 року Кримінально-виконавчого кодексу України, який набрав чинності з 01 січня 2004 року. Чинний КВК України отримав, в основному, позитивну оцінку як з боку вітчизняних науковців і практиків, так і з боку експертів міжнародної спільноти й по праву може вважатися суттєвим кроком нашої держави вперед у напрямі наближення до вимог та правил міжнародних стандартів у сфері поводження із засудженими. Водночас, необхідно зазначити й той факт, що відносно негравала практика застосування чинного КВК України вже дозволила виявити в ньому цілу низку недоліків і прогалин, які негативно впливають на ефективність діяльності органів та установ кримінально-виконавчої системи і потребують негайного усунення.

Як уже зазначалось, наступним документом, який визначив стратегічні напрями реформування кримінально-виконавчої системи України, стала Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 167 «Про затвердження Програми подальшого реформування та державної підтримки кримінально-виконавчої системи на 2002–2005 роки» [19], згідно із вимогами якої реформування кримінально-виконавчої системи передбачалося продовжувати за такими основними напрямками: поліпшення нормативно-правового регулювання діяльності кримінально-виконавчої системи; зміцнення матеріальної бази органів і установ виконання покарань, поліпшення умов тримання ув'язнених; запровадження нових форм і методів роботи із засудженими, посилення виховного впливу на них, забезпечення ефективної соціальної адаптації; поліпшення кадрового забезпечення органів і установ виконання покарань тощо.

23 червня 2005 року Верховна Рада України прийняла Закон № 2713-IV «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» (далі Закон), який на законодавчому рівні закріпив завдання, основні принципи та правову основу діяльності, структуру, а також цілу низку інших положень, що регламентують функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України. Хоча й окремі положення цього закону, на

думку науковців і практиків, ще далекі від досконалості, його значення для Державної кримінально-виконавчої служби важко переоцінити.

Відповідно до вимог Президента України та Уряду, визначених у Програмі економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада», та Закону України «Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік» одним із пріоритетів соціально-економічної політики було визначено вдосконалення діяльності правоохоронних органів. Це потребувало перегляду концептуальних засад діяльності та подальшого розвитку Державної пенітенціарної служби відповідно до нової соціально-політичної та економічної ситуації в державі, узгодження цих процесів з реформуванням інших державних та соціальних інститутів.

Актуальним та своєчасним став Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» щодо реорганізації Державного департаменту України з питань виконання покарань у Державну пенітенціарну службу України, що став продовженням стратегічного курсу державної політики в напрямі соціальної переорієнтації процесу виконання кримінальних покарань із урахуванням міжнародних стандартів та підтримкою пенітенціарної ідеї, яка завжди знаходила сприйняття серед вітчизняних науковців та громадськості. Важлива роль у цьому процесі належить і Постанові Кабінету Міністрів України №1062 «Про утворення територіальних органів Державної пенітенціарної служби» від 20 жовтня 2011 року.

Висновки. На підставі проведеного аналізу доходимо висновку, що Державна пенітенціарна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якої спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України, входить до системи органів виконавчої влади та забезпечує реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

Використані джерела:

1. Про Основні напрями реформи кримінально-виконавчої системи в Українській РСР : Постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 11.07.1991 № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=88%E0-91-%EF>.

2. Про зміни порядку відрахувань із заробітної плати засуджених, що утримуються в установах Міністерства внутрішніх справ України : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.1992 № 78 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=446-92-%EF>.

3. Про скасування кримінальних покарань у вигляді заслання і вистання : Закон України від 06.02.1992 № 2175-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 23. – Ст. 337.

4. Про зупинення застосування статей 25-1 і 52-2 Кримінального кодексу Української РСР : Постанова Верховної Ради України від 06.05.1992 № 2359-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 32. – Ст. 462.

5. Про поліпшення діяльності установ кримінально-виконавчої системи : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.1992 № 446 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=446-92-%EF>.

6. Про тимчасові дільниці-поселення при виправно-трудовах колоніях : Постанова Верховної Ради України від 06.05.1993 № 3194-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 24. – Ст. 267.

7. Про тимчасові слідчі ізолятори на територіях виправно-трудовах колоній : Постанова Верховної Ради України від 06.05.1993 № 3195-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 24. – Ст. 268.

8. Про Державну програму боротьби із злочинністю : Постанова Верховної Ради України від 25.06.1993 № 3325-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3325-12>.

9. Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30.06.1993 № 3352-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 360–393.

10. Про Програму приведення умов тримання засуджених, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, а також осіб, що тримаються у слідчих ізоляторах і лікувально-трудовах профілакторіях, у відповідність з міжнародними стандартами : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.1994 № 31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=31-94-%EF>.

11. Про внесення змін і доповнень до законодавчих актів України щодо врегулювання деяких питань, пов'язаних з умовами відбування покарання засудженими : Закон України від 27.07.1994 № 137/94-ВР / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 37. – Ст. 342.

12. Про особливості застосування Закону України «Про підприємства в Україні» до підприємств установ виконання покарань і лікувально-трудовах профілакторів Державного департаменту з питань виконання покарань : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.1994 № 352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=352-94-%EF>.

13. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141–216.

14. Про невідкладні заходи щодо залучення до праці осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.12.1996 № 1454 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1454-96-%EF>.

15. Про утворення Державного департаменту України з питань виконання покарань : Указ Президента України від 22.04.1998 № 344/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=344%2F98>.

16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з утворенням Державного департаменту України з питань виконання покарань : Закон України від 11.12.1998 № 312-XIV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 4. – Ст. 35–36.

17. Про затвердження граничної чисельності працівників центрального апарату Державного департаменту з питань виконання покарань : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.1999 № 286 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=286-99-%EF>.

18. Про заходи щодо забезпечення діяльності Державного департаменту з питань виконання покарань : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.1999 № 653 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=653-99-%EF>.

19. Про затвердження Програми подальшого реформування та державної підтримки кримінально-виконавчої системи на 2002–2005 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02. 2002 № 167 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expert-ua.info/document/archiver5/law3zcmibi.htm>.

20. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : Указ Президента України № від 08.11.2012 № 631/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/631/2012>.

Лучко С.В. Правовое обеспечение функционирования пенитенциарной системы после обновления Украиной своей независимости (историко-правовой анализ)

Данная статья посвящена историко-правовому анализу изучения законодательных актов правового обеспечения функционирования уголовно-исполнительной системы после определения Украиной своей независимости. В статье дается описание нормативно-правовых актов, которые были положены в основу создания такой системы.

Ключевые слова: *историко-правовой анализ; законодательный акт; правовое обеспечение; уголовно-исполнительная система; осужденные.*

Luchko S.V. The legal functioning of the penitentiary system after the upgrade of independence of Ukraine (historical-legal analysis)

This article deals with the research of historical-legal legislative acts, where is analyzed the legislation of the functioning of the criminal executive system after the proclamation of independence of Ukraine.

It is said that the reform of the criminal executive system, first of all is focus its attention on social re-orientation the criminal executive system according to the international experience and international instruments of human rights, laws, humanism, democracy, justice, the differentiation and individualization of educational influence on convicts.

It is noticed in the article that the old, traditional methods of managing prisons, which were based on strict conditions of serving the convicts in prison.

That's why such conditions needed rebuilding the conception of prison activity and development of criminal executive system of Ukraine, according to a new socio-political and economic situation in the country, the coordination of these processes with the reform of other state and social institutions.

The author of this article made a conclusion that the State Penitentiary Service of Ukraine is a central executive institution whose activities are directed and coordinated by the Cabinet of Ministers of Ukraine through the Minister of Justice of Ukraine, is part of the executive power and ensures the implementation of state policy on execution of punishments.

Thus, the management system of the criminal executive system has been simplified thanks to the reforms. It has become more flexible, operative, efficient – due to the concentration of all forces and facilities in one department, including protection services, surveillance and security, it has excluded non-core functions and interference in the affairs officials, who are not directly responsible for the activities of the criminal executive system, including its economic activity.

Key words: *the historical-legal research; legislative acts; legal support; the criminal executive system, convicts.*

УДК 343.3.7.

Р. О. Мовчан

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ
У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У ПЕРІОД ВІДРОДЖЕННЯ
ТА РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ (1917–1921 рр.)**

У статті проведено детальний і всебічний аналіз регламентації відповідальності за злочини у сфері земельних відносин у період відродження та розбудови Української державності (1917–1921 рр.); виявлено характерні тенденції кримінально-правової охорони земельних ресурсів у цю історичну добу.

Ключові слова: *земля, земельні ресурси, право власності, власність на землю, кримінальна відповідальність.*

Постановка проблеми. Комплексне наукове дослідження кримінальної відповідальності за злочини у сфері земельних відносин навряд чи може претендувати на повноту та всебічність за відсутності аналізу історії її розвитку протягом усіх етапів становлення української державності. Пропоноване звернення до власної правової спадщини зумовлено тим, що «вирішення актуальних проблем, пов'язаних із реформуванням та вдосконаленням правової системи сучасної України, великою мірою залежить і від дослідження та засвоєння історичного досвіду, знання тих правотворчих процесів, які мали місце в Україні раніше» [1, с. 1]. Як слушно зауважує О.І. Бойко, корисність історичних екскурсів полягає в тому, що за їх допомогою можна уникнути односторонності й квапливості в ухваленні рішень та формулюванні висновків [2, с. 12].